

Judecătoria Chișinău, Sediul Centru
Chișinău bd. Ștefan cel Mare și Sfint, 162

Tel.:sediul Central - Botanica - 022 52-20-21 (e-mail: jbotanica@justice.md); sediul Buiucani 022-20-49-04, 022-20-49-05 (e-mail: jbu@justice.md); sediul Centru - 022-27-52-54 (e-mail: jcc@justice.md); sediul Ciocana - 022-33-36-65 (e-mail: jci@justice.md); sediul Rîșcani - 022-45-08-61 (e-mail: jrc@justice.md);
E-mail: jchisinau@justice.md

Scrisoare de expediere a actului judecătoresc

2-3152/20
sesizare

Data: 02.04.2025

Nr. Dosar: 22-2e-1785-29032013

Copie:	Curtea Constituțională a Republicii Moldova	Adresa str. Al. Lăpușneanu, nr. 28, Chișinău, MD-2004
--------	---	---

Prin prezenta, *Judecătoria Chișinău, Sediul Centru*, Vă expediază spre cunoștință sesizarea și încheierea din 02.04.2025 pe cauza civilă, nr. 22-2e-1785-29032013, Comecoteh SRL vs Cris SRL.

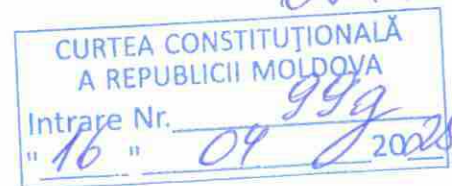
Atenție! Prezentul document conține date cu caracter personal. Distribuirea, prelucrarea și utilizarea acestora contrar prevederilor Legii nr.133 din 08 iulie 2011 privind protecția datelor cu caracter personal constituie o faptă sancționabilă în conformitate cu normele legale aplicabile.

Anexă: sesizarea în original.

Încheierea în original.

Judecător: Eleonora Badan-Melnic

Executor: ANA-MARIA ANTOCI

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA
str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28, mun. Chișinău, MD 2004,
Republica Moldova

SESIZARE

PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE

prezentată în conformitate cu
articolul 135 alin. (1) lit. a) și lit. g) din Constituția Republicii Moldova

AUTORUL SESIZĂRII:

- * 1. *Nume:* Chetrușcă
- 2. *Prenume:* Viorel
- 3. *Funcția:* Avocat

I. OBIECTUL SESIZĂRII:

Obiect al ridicării excepției de neconstituționalitate îi constituie sintagma din art. 196 alin. (2) Cod procedură civilă al R.M., „...pentru tot timpul dezbaterilor judiciare...”.

II. LEGISLAȚIA PERTINENTĂ:

Articolul 195 Cod de procedură civilă (ordinea în ședința de judecată)

(1) Când judecătorii intră în sala de ședințe sau se retrag în camera de deliberare, cei prezenți se ridică în picioare. De asemenea, când se dă citire hotărârii judecătorești sau încheierii judecătorești, în cazul când procesul se termină fără adoptarea unei hotărâri, cei prezenți, inclusiv judecătorii, stau în picioare.

(2) Participanții la proces, martorii, experții, specialiștii și interpreții se adresează judecătorului cu formula “Onorată instanță”, depun depoziții și dau explicații stând în picioare. Excepții se fac numai cu încuviințarea președintelui ședinței.

(3) Dezbaterile judiciare a cauzei se desfășoară în condiții de **activitate normală și de securitate a participanților la proces.**

(4) Participanții la proces, celelalte persoane prezente în sala de ședințe au obligația de a respecta ordinea stabilită pentru judecarea cauzei.

Articolul 196 Cod de procedură civilă (măsurile aplicate față de cei care încalcă ordinea în ședință de judecată)

(1) Persoana care încalcă **ordinea în ședință de judecată** este avertizată de președintele ședinței în numele instanței.

(2) Dacă **încalcă repetat** ordinea, participantul la proces sau reprezentantul avertizat poate fi îndepărtat, prin încheiere judecătorească, din sală **pentru tot timpul dezbaterilor judiciare** sau al unei părți din ședință. În ultimul caz, după reîntoarcerea acestor persoane în sală, președintele ședinței le informează despre actele procedurale efectuate în lipsa lor.

(3) Pentru o a doua încălcare a ordinii în ședință de judecată, persoana care asistă la dezbaterile judiciare se îndepărtează din sală prin dispoziție a președintelui ședinței. Instanța este în drept, de asemenea, să aplice persoanelor vinovate de încălcarea ordinii în ședință de judecată o amendă de la 20 la 50 de unități convenționale.

(4) Dacă acțiunile persoanei care a încălcat ordinea în sala de ședințe conțin elemente ale infracțiunii, instanța judecătorească trimite materialele respective procurorului competent pentru a porni urmărirea penală.

(5) Dacă procurorul sau avocatul încalcă ordinea în ședință de judecată, instanța comunică faptul procurorului ierarhic superior sau organului de conducere al avocaților.

(6) În cazul încălcării în masă a ordinii în ședință de judecată, instanța judecătorească poate îndepărta din sală toate persoanele care nu iau parte la proces și examinează cauza în ședință închisă ori poate amâna procesul.

(7) În cazul amânării procesului din motivul nerespectării măsurilor luate de instanță în vederea asigurării ordinii și solemnității în ședință de judecată, instanța, la cererea părții interesate, poate obliga persoanele vinovate la reparația prejudiciului cauzat prin amânarea procesului, independent de sancționarea lor cu amendă pentru aceeași faptă.

Totodată potrivit art. 8 CPC, „(1) Părțile, alți participanți la proces **au dreptul să fie asistați în judecată de către un avocat ales...** (2) Asistența juridică poate fi acordată în orice instanță de judecată și în orice fază a procesului.”

Potrivit art. 22 CPC, „(1) Justiția în cauzele civile se desfășoară pe **principiul egalității tuturor persoanelor...**, precum și al egalității tuturor organizațiilor...”

Potrivit art. 23 CPC, (1) În toate instanțele, ședințele de judecată sunt publice.”

Potrivit art. 25 CPC, „(1) Instanța trebuie să cerceteze direct și nemijlocit probele, **să asculte explicațiile părților...**, să emită hotărârea numai în temeiul circumstanțelor constatate și al probelor cercetate și verificate în ședință de judecată. (2) **Dezbaterile judiciare se desfășoară oral și în fața aceluiași complet de judecată.**”

Potrivit art. 26 CPC, „(1) **Procesele civile se desfășoară pe principiul contradictorialității și egalității părților în drepturile procedurale.** (2) **Contradictorialitatea presupune organizarea procesului astfel încât părțile și ceilalți participanți la proces să aibă posibilitatea de a-și formula, argumenta și dovedi poziția în proces, de a alege modalitățile și mijloacele susținerii ei de sine stătător și independent de instanță,** de alte organe și persoane, de a-și expune opinia asupra oricărei probleme de fapt și de drept care are legătură cu cauza dată judecării și de a-și expune punctul de vedere asupra inițiativelor instanței. (3) **Instanța care judecă cauza își păstrează imparțialitatea și obiectivitatea, creează condiții pentru exercitarea drepturilor participanților la proces, pentru cercetarea obiectivă a circumstanțelor reale ale cauzei.** (4) **Egalitatea părților în drepturile procedurale este garantată prin lege și se asigură de către instanță prin crearea posibilităților egale,** suficiente și adecvate de folosire a tuturor mijloacelor procedurale pentru susținerea poziției asupra circumstanțelor de fapt și de drept, astfel încât nici una dintre părți să nu fie defavorizată în raport cu cealaltă.”

Potrivit art. 56 CPC, „(1) Participanții la proces sunt în drept să ia cunoștință de materialele dosarului, să facă extrase și copii de pe ele, să solicite recuzări, să prezinte probe și să participe la cercetarea lor, să pună întrebări altor participanți la proces, martorilor, experților și specialiștilor, să formuleze cereri, să reclame probe, să dea instanței explicații orale și scrise, să expună argumente și considerente asupra problemelor care apar în dezbaterile judiciare, să înainteze obiecții împotriva demersurilor, argumentelor și considerentelor celorlalți participanți, să atace actele judiciare și să-și exercite toate drepturile procedurale acordate de legislația procedurală civilă. (2) Participanții la proces se bucură de **drepturi procesuale egale** și au obligații procesuale egale, cu unele excepții stabilite de lege în dependență de poziția pe care o ocupă în proces.

Potrivit art. 211 CPC, „(1) În cadrul examinării cauzei în fond, **președintele ședinței este obligat să asigure participanților la proces posibilitatea expunerii considerentelor referitoare la circumstanțele de fapt și de drept ale cauzei,** la completări, la cercetarea și aprecierea probelor administrate în condițiile prezentului cod. În acest scop, **judecătorul trebuie, după caz, să elucideze împreună cu participanții la proces circumstanțele importante** pentru soluționarea cauzei și să cerceteze probele din dosar. (2) Judecarea cauzei în fond începe cu un raport asupra cauzei, prezentat de președintele ședinței sau de un judecător, care va include pretențiile și argumentele succinte din cererea de chemare în judecată și din referință, precum și probele prezentate de participanții la proces. După aceasta, **președintele clarifică dacă reclamantul își susține pretențiile, dacă pârâtul recunoaște pretențiile reclamantului și dacă părțile doresc să încheie procesul cu o tranzacție.**”

Potrivit art. 213 CPC, „(1) După prezentarea raportului asupra cauzei, instanța judecătorească **ascultă explicațiile** reclamantului și ale intervenientului care participă din partea reclamantului, ale pârâtului și ale intervenientului care participă din partea pârâtului, precum și ale celorlalți participanți la proces... **Participanții la proces au dreptul să-și pună reciproc întrebări.** Judecătorii au dreptul să pună participanților la proces întrebări în orice moment al explicațiilor acestora. Președintele ședinței poate acorda de mai multe ori cuvânt părților, după caz.”

Potrivit art. 228 CPC, „Concluziei expertului i se dă citire în ședința de judecată. Pentru clarificarea sau completarea concluziei, expertului i se pot adresa întrebări...”

Potrivit art. 232 CPC, „După examinarea tuturor probelor, președintele ședinței de judecată clarifică dacă reclamantul nu renunță la acțiune, dacă pârâtul nu recunoaște pretențiile, dacă părțile nu intenționează să se împace și dacă participanții nu solicită completarea materialelor din dosar în condițiile art. 119¹ alin. (4). În lipsa unor astfel de cereri, președintele ședinței de judecată declară finalizarea examinării cauzei și trece la pledoarii.”

Potrivit art. 235 CPC, „(1) Participanții la pledoarii nu au dreptul să apeleze în luările lor de cuvânt la circumstanțe neexaminată de instanță și nici la probe neelucidate în ședință de judecată dacă nu s-au referit la astfel de circumstanțe și probe în declarațiile lor de până la finalizarea examinării cauzei în fond. (2) În cazul în care, în timpul pledoariilor sau după încheierea lor, instanța consideră că trebuie clarificate noi circumstanțe importante pentru soluționarea cauzei, aceasta dispune printr-o încheiere reluarea examinării cauzei în fond și a pledoariilor, conform regulilor generale.”

Precum se poate observa din citatele de lege de mai sus, dar nu numai, „dezbaterile judiciare”, reglementate de capitolul XV din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova, este o parte foarte importantă a ședinței de judecată, în cadrul căreia se asigură respectarea drepturilor și intereselor fundamentale ale părților și participanților, ca și parte a unui „proces echitabil”, consfințit în special de art. 6 CoEDO și practica CEDO, la care Republica Moldova s-a alăturat și prin adoptarea unei Constituții progresive și democratice...

Este cert că, procedura civilă și un „proces echitabil” nu acceptă realizarea anumitor drepturi decât doar la etapa „dezbaterilor judiciare”, iar lipsirea părții de posibilitatea exercitării acestor drepturi nu mai poate fi remediată decât printr-o eventuală reluare a procesului, de la etapa de pregătire a dezbaterilor, dar dacă la dezbateri iarăși este înlăturată partea, iarăși se poate ajunge la un cerc vicios, care creează tergiversare și alte probleme...

În mod evident înlocuirea părții prin reprezentant sau înlocuirea reprezentantului prin alt reprezentant tot nu înlătură problema abordată, deoarece astfel se intervine iarăși ilegal la dreptul părții de a-și alege apărătorul și mijlocele de apărare, independent de instanță.

Suplimentar înlăturarea părții sau reprezentantului din sală de judecată pentru toată etapa „dezbaterilor judiciare” nu obligă instanța să întrerupă ședința, pentru a-i oferi părții sau reprezentantului dreptul să-și găsească înlocuitor și să-și adapteze apărarea la realitățile procesului, având în vedere și că, potrivit art. 193 CPC, „(1) Examinarea în fond a cauzei se face într-o singură ședință de judecată continuă, care poate fi întreruptă doar în temeiurile prevăzute de prezentul cod.”

La caz, fiind chiar necesară înlăturarea persoanei din sală de judecată, o soluție echitabilă, proporțională și rezonabilă este garantată de sintagma art. 196 alin. (2) Cod procedură civilă al R.M., potrivit căreia „... sau al unei părți din ședință...”, pe când sintagma din același art. „...pentru tot timpul dezbaterilor judiciare...”, provoacă judecătorul neonest sau neatent să comită ilegalități și abuzuri, răzbunări și părtiniri...

Prin urmare, pentru soluționarea corectă și echitabilă a acestui caz este necesar de lichidat orice dubiu de neconstituționalitate a sintagmei de referință din art. 196 alin. (2) Cod procedură civilă al R.M., „...pentru tot timpul dezbaterilor judiciare...”, la care instanța s-a referit prin încheierea protocolară din 02.11.2023...

III. CIRCUMSTANȚELE RELEVANTE ALE LITIGIULUI EXAMINAT DE CĂTRE INSTANȚĂ DE JUDECATĂ:

Din 2010 SRL „CRIS” și SRL „Comecoteh” se află în litigii judiciare, de esență privind desființarea construcțiilor ilegale de pe un teren aflat în coproprietate, dar și privind încetarea coproprietății imobiliare. Dosarele au cunoscut și mai multe schimbări de instanțe/judecători, casare de

hotărârii cu trimitere la rejudecare în prima instanță, conexare de dosare, dispunere de expertize și altele.

Corespunzător litigiul cu pretenții conexate și reconvenționale a ajuns în procedura judecătorului Eleonora Badan-Melnic, din cadrul Judecătoriei Chișinău (sediul Centru), cu dos. nr. 22-2e-1785-29032013 (2c-3152/2020), pentru soluționarea corectă, legală și echitabilă a căruia sunt necesare cunoștințe de ordin științific, din domeniile ingineriei cadastrale și construcției.

Până a ajunge dosarul la judecătorului Eleonora Badan-Melnic, instanța de judecată a numit efectuarea unei expertize judiciare corespunzătoare, în vederea stabilirii soluțiilor de încetare a coproprietății respective...

Această expertiză a fost efectuată cu mai multe vicii esențiale și drept urmare s-a justificat formularea unui demers privind numirea unei expertize repetate, în comisie.

Judecătorul Eleonora Badan-Melnic a respins acest demers, prin încheierea din 20.06.2023, cu o motivare generalizatoare precum că, „instanța de judecată nu a identificat temeuri de fapt și de drept pentru a dispune în acest sens”.

Corespunzător a fost solicitată citarea în ședință a experților respectivi, pentru a li se adresa întrebări, cu scop de clarificare a conținutului și circumstanțelor întocmirii expertizei, soluțiile căreia deloc nu contribuie la soluționarea efectivă a speței, ba chiar induc în eroare instanța de judecată....

În ședința din 24.10.2023, judecătorul Eleonora Badan-Melnic a admis demersul și a pus în sarcina SRL „CRIS” asigurarea prezenței experților Elena Gîlcă și Alexandru Gorcinschii în ședință următoare din 02.11.2023. (precum rezultă din conținutul procesului-verbal al ședinței)

Ședința din 02.11.2023, după ce reprezentanții ambelor părți și-au expus opinia referitor la pretențiile reconvenționale, la etapa întrebărilor reciproce, judecătorul Eleonora Badan-Melnic a făcut observație părților, „...pentru a nu se abate de la idei și să nu se comenteze răspunsul până nu se expune partea, să nu se poarte o discuție între reprezentanți, dar să se răspundă conform legii și să se asculte între ele, să se răspundă exact la întrebarea care a fost dată”.

Totodată instanța a menționat că, „...dacă se mai constată abateri și va fi încălcată ordinea, instanța va întrerupe ședința”. (precum rezultă din conținutul procesului-verbal al ședinței)

După ce a continuat etapa întrebărilor, instanța a constatat „...repetat abateri și că tonalitatea părții pârâte (reprezentantului SRL „CRIS”, avocatului Viorel Chetrușcă) este foarte ridicată, acesta vorbește concomitent cu partea adversă și instanța.”

Instanța a făcut „... observații repetat ca să nu se comenteze asupra răspunsurilor date de reprezentantul reclamantului (SRL „Comecoteh”)”. (precum rezultă din conținutul procesului-verbal al ședinței)

În continuare reprezentantul SRL „CRIS” a solicitat instanței „...să se întrebe oponentul ce regim juridic, după încetarea coproprietății va lega părțile, în ce suprafață și în temeiul căreia legi.” (precum rezultă din conținutul procesului-verbal al ședinței)

Drept răspuns, instanța a menționat că, „instanța nu pune întrebări în locul părții, instanța conform legislației civile pune doar întrebări de concretizare”.

Totodată instanța a făcut observație părții reclamante (SRL „Comecoteh”) și a menționat că, „...înainte ca persoana să părăsească ședința de judecată urmează să se ceară acordul...” (precum rezultă din conținutul procesului-verbal al ședinței)

Drept replică, reprezentanta reclamantei (SRL „Comecoteh”) a explicat că, „nu a vrut să deranjeze instanța în timpul discursului”. (precum rezultă din conținutul procesului-verbal al ședinței)

Au urmat mențiunile instanței precum că, „...de fiecare dată trebuie să revină și să menționeze ce înseamnă ordine în proces civil și ce înseamnă acțiuni procesuale și cum se desfășoară o ședință de judecată”. Instanța a mai concretizat că, „întrebările în ședință se pun prin intermediul instanței de judecată”, avându-se în vedere că, instanța ar putea să admită obiecțiile formulate de părți în raport cu

întrebările, iar în cazul în care nu se admit asemenea obiecții urmează ca partea să răspundă la întrebare. Pentru ca să fie ordine în discuție instanța amintește că este pe rol acțiunea Comecoteh vs CRIS și CRSI vs Comecoteh, cu cele 2 acțiuni reconvenționale, fiecare având obiect propriu și temeiuri în baza cărora au fost formulate, raportul de expertiză nu este obiect de examinare a prezentei cauze civile, el este mijloc de probă, care urmează să fie examinat și apreciat de instanță în condițiile normei procesuale civile. Întrebările nu se bazează pe raport, dar pe acțiunile formulate în instanță și apărarea față de acțiunile celeilalte părți.” Instanța a mai motivat și că, „...părțile urmează să structureze întrebările și răspunsurile bazat pe obiectul acțiunii, în rest ceea ce se discută între părți este impertinent pentru examinarea acestei cauze”. (precum rezultă din conținutul procesului-verbal al ședinței)

În continuare reprezentantul SRL „CRIS” a zis că, „îmi cer scuze, am luat la personal, trebuie să fac abstracție de conținutul dosarului, masa probatorie, principala probă (raportul de expertiză), care ne dă soluții speciale formulate de expert a obiectului pe care îl vrem ambele părți (încetarea coproprietății), cum să vorbesc despre obiect fără să mă refer și la probe, poate instanța s-a referit la altceva, dar eu așa am înțeles. Dacă oponentul formulează ca obiect de litigiu și pretenție încetarea coproprietății, iar specialistul și expertul formulează soluția precum că, totuși se va păstra o parte din imobil în folosință comună, eu critic acest raport, eu am solicitat un alt raport, instanța nu a auzit atunci. Nu am fost convingător. Eu vreau să aflu ce regim juridic și câți bani urmează să fie întorși...” (precum rezultă din conținutul procesului-verbal al ședinței)

Drept consecință, instanța a menționat că, „... în ședința anterioară ambii reprezentanți au fost avertizați referitor la comportamentul în ședințele de judecată și în conformitate cu art. 196 alin. (2) CPC, instanța atestă că reprezentantul SRL „CRIS”, avocatul Viorel Chetrușcă, încalcă repetat ordinea în ședință de judecată, nu se conformează mențiunilor și indicațiilor date de instanța de judecată și în conformitate cu legea respectivă, instanța dispune: se îndepărtează avocatul din sala de ședință pe toată durata dezbaterilor judiciare, urmând să revină la etapa pledoariilor”. (precum rezultă din conținutul procesului-verbal al ședinței)

A urmat declarația de recuzare, formulată de avocatul Viorel Chetrușcă judecătorului Eleonora Badan-Melnic, conform art. 50 alin. (1) lit. e) CPC, la care judecătorul a replicat că, „... reprezentantul urmează să facă ce dorește în afara sălii de ședință...”, iar ședința a continuat... (precum rezultă din conținutul procesului-verbal al ședinței)

Iarăși potrivit procesul-verbal al ședinței din 02.11.2023, deja în lipsa avocatului SRL „CRIS”, rămasă fără apărător, s-a continuat ședința, fiind menționat de instanță precum că, „...a fost invitat expertul la solicitarea SRL „CRIS”, acesta nu este și nu poate formula întrebări...”

La întrebările reprezentantului SRL „Comecoteh”, expertul răspunde 2 min, iar instanța nu a formulat întrebări. (precum rezultă din conținutul procesului-verbal al ședinței)

La final instanța a declarat întreruperea ședinței din motiv că, partea pârâtă (SRL „CRIS”) a anunțat că dorește să depună cerere de recuzare...

Relevant e că, cerere de recuzare a fost respinsă, iar următoarea ședință lucrativă a avut loc pe 04.12.2024, fiind planificate pledoariile, la care a fost admis și avocatul Viorel Chetrușcă în interesele SRL „CRIS”...

La această ședință din 04.12.2024, avocatul Viorel Chetrușcă a formulat o cerere de reluare a judecării cauzei, invocând mai multe argumente, de constatare a omisiunilor esențiale tolerate de instanță la etapa dezbaterilor, la care nu a fost admis avocatul Viorel Chetrușcă, care ar fi atenționat eventual instanța despre problemele ce se cer a fi soluționate, pentru asigurarea unui proces echitabil, în deplinătatea noțiunii, consfințită în art. 6 CoEDO.

După dezbaterile cererii de reluare a judecării cauzei, instanța a admis această cerere ca

întemeiată, dar a amintit că, la ședința reluată de dezbateri judiciare avocatul Viorel Chetrușcă iarăși nu poate participa, „... deoarece își păstrează actualitatea încheierea protocolară din 02.11.2023, potrivit căreia, se îndepărtează avocatul din sala de ședință pe toată durata dezbaterilor judiciare, urmând să revină la etapa pledoariilor”.

La următoarea ședință din 10.02.2025 a fost pusă în discuție cererea avocatului Viorel Chetrușcă, în interesele SRL „CRIS”, de a fi admis avocatul Viorel Chetrușcă, angajat de SRL „CRIS”, pentru întreaga desfășurare a procesului, dos. nr. 22-2e-1785-29032013, încât avocatul să poată participa la dezbateri judiciare, ca și parte importantă a unui „proces echitabil”, în deplinătatea noțiunii, conform sensului adevărat al art. 6 CoEDO, imposibil de realizat fără respectarea dreptului părții la apărare, de către un avocat ales, în care partea, de peste 10 ani, are maximă încredere și așteptare de a fi apărată efectiv, și profesionist!

În această cerere, printre altele, de esență s-a indicat că, „sanctiunile procedurale civile au menirea de a asigura realizarea curentă și eficientă a actului de justiție pe marginea pricinilor civile concrete și, în final – asigurarea realizării sarcinilor de bază ale procedurii civile, precum este prevăzut de art. 4 CPC RM, potrivit căruia „sarcinile procedurii civile constau în judecarea justă, în termen rezonabil, a cauzelor de apărare a drepturilor încălcate sau contestate, a libertăților și a intereselor legitime ale persoanelor fizice și juridice... care sunt subiecte ale raporturilor juridice civile... în prevenirea cazurilor de încălcare a legii.”

Eficiența sancțiunilor procedurale civile e dependentă de corectitudinea determinării tipului de sancțiune, locului și rolului fiecărui tip de sancțiune, a măsurilor concrete de combatere a conduitei nenormative, de gradul de corespundere dintre caracterul sancțiunii și gravității încălcării procesuale civile. În deosebi este de evidențiat că, potrivit doctrinei juridice, la caz, se impune respectarea principiului proporționalității, sub aspectul aplicării unei sancțiuni adecvate în raport cu gravitatea încălcării procesuale și corespunzătoare scopului preventiv sau coercitiv urmărit, respectiv ca aplicarea sancțiunii să se realizeze în mod nediscriminatoriu, să fie justificată de obiectivul de legal urmărit, să fie adecvată pentru a garanta îndeplinirea obiectivului urmărit și să nu depășească ceea ce este necesar pentru atingerea obiectivului respectiv...”

Corespunzător s-a făcut trimitere la art. art. 8, 22, 23, 25, 26 CPC, fiind evidențiat că, „... în situația creată, SRL „CRIS” evident nu este în egalitate cu SRL „Comecoteh”, ... de departe pentru SRL „CRIS” nu se respectă principiul contradictorialității, încât acum procesul dat cert este organizat altfel ca și SRL „CRIS”, să fie apărată efectiv de avocatul Viorel Chetrușcă, prin a putea să-și formuleze argumentarea și să-și dovedească poziția în proces, să-și aleagă modalitățile și mijloacele susținerii ei de sine stătător și independent de instanță.”

Avocatul Viorel Chetrușcă nu a fost lăsat să-și susțină în ședință cererea menționată, fiind înlăturat din sală la solicitarea instanței...

Astfel cererea respectivă a fost examinată în lipsa avocatului, dar și a fost respinsă finalmente, cu comentarii revoltătoare și umilitoare pentru avocat, dar și pentru administratorul SRL „CRIS”, Becciv Tatiana, care a și depus recuzare judecătorului judecătorului Eleonora Badan-Melnic, conform art. 50 alin. (1) lit. e) CPC, simțindu-se ofensată și vădit neîndreptățită de o instanță în care cert nu se poate avea încredere, după ce s-a spus ceea ce și cum s-a spus de judecător...

La data de 14.02.2025 cererea respectivă de recuzare a fost respinsă, iar dosarul a fost restituit judecătorului Eleonora Badan-Melnic, fără nici o perspectivă ca avocatul Viorel Chetrușcă să fie lăsat să apere interesele și drepturile legale ale SRL „CRIS”, la toate etapele procesului, efectiv și conform garanțiilor legale organice, constituționale, dar și cele prevăzute de CoEDO!

Prin urmare, este de evidențiat că, prin această excepție de neconstituționalitate și expunerea aspectelor factice, menționate mai sus, nu se pretinde o dezbateră și apreciere a acestora în cadrul acestei proceduri constituționale, dar odată ce s-a ajuns a ne confrunța cu o potențială imixtiune în exercitarea profesiei de avocat, justificată aparent prin citare de lege,

oricum duce la încălcarea drepturilor fundamentale respective și afectează per general încrederea în sistemul național de justiție, afectându-se și prestigiul justiției naționale, ceea ce cert justifică totuși ridicarea acestei excepții...

Totuși este necesar de a se reține că și ipotetic orice înlăturare a părții din sala de judecată, dar în special a avocatului, pentru tot timpul dezbaterilor judiciare care pledează în interesele clientului său, potrivit obligațiilor profesionale prevăzute la art. 54 alin. (1) lit. a), d) din Legea nr. 1260/2002 cu privire la avocatură, duce la încălcarea drepturilor prevăzute la art. 53 alin. (1) lit. a), b), d) din Legea nr. 1260/2002 cu privire la avocatură.

Este util și deloc de neglijat e și că, în jurisprudența americană înlăturarea apărătorului ales din proces este considerată o măsură drastică [Freeman v. Chicago Musical Instrument Co., 689 F.2d 715, 721 (7th Cir. 1982)], extremă [Wyeth v. Abbott Laboratories, 692 F. Supp. 2d 453, 457 (D.N.J. 2010)] sau chiar draconică [University Patents, Inc. v. Kligman, 737 F. Supp. 325, 329 (E. D. Pa. 1990)] și că este impusă adesea pentru a obține un avantaj tactic în fața adversarului [Armstrong v. McAlpin, 625 F.2d 433, 437 (2d Cir. 1980)]. Prin urmare, autoritățile legale ar trebui să ezite la impunerea acestei măsuri, cu excepția cazului în care măsura este *absolut necesară, rezonabilă, proporțională sarcinii legale*.

Important e și că, în acest caz nu se contestă necesitatea și posibilitatea instituirii instituției de drept procesual civil, de sancționare a participanților la proces civil, dacă aceștia încalcă ordinea în ședință de judecată, în cazuri concrete aceasta fiind obiectiv necesară, dar fără a se oferi posibilitatea de abuz și fără a se priva persoana respectivă de alte drepturi procesuale, exercitarea cărora ține de definirea și respectarea esenței unui „proces echitabil”!

E de observat că, art. 196 alin. (2) și alin. (6) din Codul de procedură civilă, prevăd că, „(2) Dacă încalcă repetat ordinea, participantul la proces sau reprezentantul avertizat poate fi îndepărtat, prin încheiere judecătorească, din sală pentru tot timpul dezbaterilor judiciare sau al unei părți din ședință. (6) dacă procurorul sau avocatul încalcă ordinea în ședință de judecată, instanța comunică faptul procurorului ierarhic superior sau organului de conducere al avocaților.”

Corespunzător legislatorul a prevăzut o alternativă legală și suficientă, care limitează drepturi esențiale și nu lipsește partea și reprezentantul său de posibilitatea alegerii mijloacelor de apărare, și exercitării drepturilor procesuale, fără ca instanța de judecată să se implice (art. 26 CPC), care pot fi efectuate doar în cadrul unei anumite etape (eventual dezbateri judiciare), fără posibilitatea remedierii omisiunii procesuale.

Conform Recomandării nr. (2000) 21 a Comitetului Miniștrilor către statele membre privind libertatea de a exercita profesia de avocat (adoptată de Comitetul de Miniștri pe 25 oct. 2000, la a 727-a reuniune a delegațiilor miniștrilor), „Trebuie luate toate măsurile necesare pentru a respecta, a proteja și a promova libertatea de a exercita profesia de avocat, fără discriminare și fără imixțiuni din partea autorităților sau a publicului, în special având în vedere prevederile relevante ale Convenției Europene a Drepturilor Omului.”

Potrivit Standardelor pentru independența profesiilor juridice, adoptate de Asociația Internațională a Barourilor în anul 1990, *avocații trebuie întotdeauna să acționeze în exercitarea atribuțiilor sale în mod liber, cu diligență și fără teamă în conformitate cu interesele legitime ale clientului fără nici o limitare sau presiune din partea autorităților sau publicului (art. 6). Un avocat trebuie să aibă dreptul să înainteze o obiecție întemeiată cu privire la participarea judecătorului într-o cauză particulară, or cu privire la modul în care este desfășurat procesul sau ședința.*

Potrivit art. 4.3 al Codului deontologic al avocaților din Uniunea Europeană, adoptat în Sesiunea Plenară din data de 28 octombrie 1998, și modificat ulterior în Sesiunile Plenare ale CCBE din 28 noiembrie 1998, 6 decembrie 2002 și 19 mai 2006, „Avocatul va da dovadă de respect și de loialitate față de oficiile judecatorului, dar, în același timp, își va apăra clientul în mod conștiincios și fără

teamă, fără a ține cont de propriile sale interese și nici de vreo consecință de orice fel ce l-ar putea privi pe el sau pe oricare altă persoană.”

În acest sens, în cauza Bono vs. France, 2015, Curtea Europeană a drepturilor omului a statuat în §46 și 47 următoarele: „46. Cu toate acestea, este oportun să se facă distincția între expunerea avocaților în interiorul și în afara sălii de judecată. În ceea ce privește „conduita în sala de judecată”, care este relevantă în prezenta cauză, doar acele observații care depășesc ceea ce este permis de exercitarea dreptului la apărare ar legitima restricții ale libertății de exprimare a avocaților. Curtea se referă la punctul 137 din hotărârea *Morice*, care reiterează termenii hotărârii Nikula (citată mai sus): „§ 137 [...] întrucât libertatea de exprimare a avocatului poate ridica o întrebare cu privire la dreptul clientului său la un proces echitabil, principiul unui proces echitabil militează *astfel și în favoarea unui schimb de argumente liber și chiar cu forță între părți... Avocații au datoria să „apere interesele clienților lor cu zel”... ceea ce înseamnă că uneori ei sunt în situația în care sunt puși să decidă dacă ar trebui sau nu să se opună sau să se plângă de conduita instanței... În plus, Curtea ia în considerare având în vedere faptul că observațiile imputate nu se expun în afara sălii de judecată și se face o distincție în funcție de persoana în cauză; astfel, un procuror, care este „parte” în procedură, trebuie să „tolereze critici foarte considerabile din partea... apărării”, chiar dacă unii dintre termeni sunt inadecvați, cu condiția să nu privească calitățile sale profesionale generale sau alte calități. ...”.*

În hotărârea Nikula (citată mai sus, §§ 51 și 52), Curtea a considerat că observațiile făcute de un avocat în timpul ședinței nu constituie jigniri personale, ci critici îndreptate la adresa strategiei de urmărire penală care au fost „cu caracter procedural”. Mai recent, în cauza Kincses împotriva Ungariei (nr. 66232/10, §§ 33 și 37, 27 ianuarie 2015, și a se vedea toate cauzele citate acolo), Curtea a reiterat că trebuie făcută o *distincție clară între critică și insultă* (a se vedea și Wingerter împotriva Germaniei (dec.), nr. 43718/98, 21 martie 2002, și Fuchs împotriva Germaniei (dec.), nr. 29222/11 și 64345/11, 27 ianuarie 2015, cu privire la o hotărâre împotriva unui avocat pentru remarci defăimătoare făcute împotriva unui expert al urmăririi penale).

47. În sfârșit, Curtea subliniază că a constatat anterior că reexaminarea *ex post facto* a observațiilor făcute de un avocat în sala de judecată este dificil de conciliat cu datoria apărării de a apăra cu zel interesele clienților lor și ar putea avea un „efect de calmare” asupra exercitării profesiei de avocat (a se vedea Nikula, citată mai sus, § 54; Steur împotriva Țărilor de Jos, nr. 39657/98, § 44, CEDO 2003-XI; și, *mutatis mutandis*, Roland Dumas împotriva Franței, nr. 34875/07, § 48, 15 iulie 2010).”.

VI. EXPUNEREA PRETINSELOR ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUȚIEI, PRECUM ȘI A ARGUMENTELOR ADUSE ÎN SPRIJINUL ACESTOR AFIRMAȚII

La caz, se contestă constituționalitatea sintagmei din art. 196 alin. (2) Cod procedură civilă al R.M., „...pentru tot timpul dezbaterilor judiciare...”

Această sintagmă cert contravine principiilor de drept internațional și constituțional despre echitatea și imparțialitatea judiciară, egalitatea în drepturi procesuale a tuturor persoanelor și organizațiilor, aflate în litigiu, oralitatea, nemijlocirea și contradictorialitatea proceselor judiciare civile, privind necesitatea, rezonabilitatea și proporționalitatea sancțiunii, legalității normei de drept, despre non-discriminare, precum și echilibrul reglementărilor legale...

Prevederile legale contestate nu lămuresc criteriile clare, obiective și previzibile de sancționare procesuală a participantului în proces civil, prin îndepărtarea din sală de judecată „...pentru tot timpul dezbaterilor judiciare...”, nefiind asigurată evitarea abuzurilor și arbitrariului judecătoresc...

Astfel discreția și aprecierea subiectivă a judecătorului, în cazuri rare, dar reale, este nelimitată și poate crea prejudicii grave respectării drepturilor fundamentale ale părții și/sau reprezentantului său în proces civil, căzuți în dizgrația judecătorului!

Este absolut necesară declararea normei respective ca neconstituțională, fiind disproporționată, neclară și care afectează dreptul la un proces echitabil, deoarece aceasta::

- Nu respectă principiul proporționalității sancțiunilor, astfel cum este consacrat în jurisprudența CtEDO.
- Permite aplicarea unor măsuri excesive și arbitrare, fără criterii clare de individualizare a sancțiunii.
- Încalcă dreptul la apărare și principiul contradictorialității, afectând echilibrul procesual dintre părți.
- Este incompatibilă cu standardele internaționale privind drepturile fundamentale, inclusiv art. 6, 7 și 14 CEDO.

Prin urmare, norma contestată trebuie eliminată, pentru a introduce garanții clare privind necesitatea, proporționalitatea și revizuirea sancțiunilor aplicate participanților la proces.

Totodată sintagma contestată acum cert contravine esenței prevederilor art. art. 1 alin. (3), 16, 20, 26, 54 din Constituția Republicii Moldova.

Potrivit art. 1 din Constituția R.M. (Statul Republica Moldova), „(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.”

Potrivit art. 16 din Constituția R.M. (egalitatea), „(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului. (2) Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

Potrivit art. 20 din Constituția R.M. (accesul liber la justiție), „(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime. **(2) Nicio lege nu poate îngreuna accesul la justiție.**”

Potrivit art. 26 din Constituția R.M. (dreptul la apărare), „(1) **Dreptul la apărare este garantat.** (2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale. (3) **În tot cursul procesului, părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.** (4) Amestecul în activitatea persoanelor care exercită apărarea în limitele prevăzute se pedepsește prin lege.”

Potrivit art. 54 din Constituția R.M. (restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți), „(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului. (2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției. **(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.** (4) **Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.**”

Sintagmele respective mai contravin și prevederilor CoEDO, precum urmează:

Potrivit art. 6 CEDO, (Dreptul la un proces echitabil), „1. Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa...”

Potrivit art. 7 CEDO, (Nicio pedeapsă fără lege), 1. Nimeni nu poate fi condamnat pentru o acțiune sau o omisiune care, în momentul săvârșirii, nu constituia o infracțiune potrivit dreptului național sau internațional. De asemenea, nu se poate aplica o pedeapsă mai severă decât aceea aplicabilă în momentul săvârșirii infracțiunii.

Potrivit art. 14 CEDO, (Interzicerea discriminării), „Exercitarea drepturilor și libertăților recunoscute de prezenta Convenție trebuie să fie asigurată fără nicio deosebire bazată, în special, pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație.”

De fapt, premisele contestării normei sunt - incompatibilitatea cu principiul proporționalității și dreptul la un proces echitabil.

Norma contestată permite îndepărtarea unui participant la proces, inclusiv avocatul, „pentru tot timpul dezbatelor judiciare”, ca sancțiune pentru încălcarea ordinii în ședință. Aceasta ridică probleme serioase de conformitate cu standardele internaționale privind dreptul la apărare și un proces echitabil, astfel cum sunt consacrate de **Convenția Europeană a Drepturilor Omului (CEDO)** și interpretate de **Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CtEDO)**.

Conform art. 6 CEDO, orice persoană are dreptul la un proces echitabil, ceea ce include garanțiile privind:

- **Contradictorialitatea procedurilor** – fiecare parte trebuie să poată răspunde acuzațiilor și să beneficieze de asistență juridică adecvată.
- **Dreptul la apărare efectivă** – sancțiunile aplicate în timpul procesului nu trebuie să afecteze echilibrul între părți.
- **Principiul proporționalității sancțiunilor** – orice limitare a drepturilor procedurale trebuie să fie necesară și să aibă o justificare obiectivă.

Relevante aprecierii acestei cereri, printre altele, sunt și constatările din practica Curții Constituționale a R.M., expusă mai jos.

Cu efect de analogie, în Hotărârea nr. 21 din 22.07.2016, privind excepția de neconstituționalitate a articolului 125 lit. b) din Codul penal, a articolelor 7 alin. (7), 39 pct. 5), 313 alin. (6) din Codul de procedură penală și a unor prevederi din articolele 2 lit. d) și 16 lit. c) din Legea cu privire la Curtea Supremă de Justiție, *Curtea Constituțională a stabilit*: „52. Curtea reține că unul dintre elementele fundamentale ale preeminenței dreptului și ale statului de drept îl constituie principiul legalității. **Preeminența dreptului se asigură prin întreg sistemul de drept**, inclusiv prin normele penale, acestea caracterizându-se prin anumite trăsături proprii, distinctive în raport cu alte categorii de norme, ce se diferențiază între ele prin caracterul și structura lor, prin sfera de incidență.”

Prin analogie - Curtea menționează că incriminarea faptelor în legile penale, stabilirea pedepsei pentru ele, precum și alte reglementări, se întemeiază pe rațiuni de politică penală. Astfel, *legea penală constituie un ansamblu de reguli juridice, formulate într-o manieră clară, concisă și precisă. Or, calitatea legii penale constituie o condiție vitală pentru menținerea securității raporturilor juridice și ordonarea eficientă a relațiilor sociale.* 62. Potrivit jurisprudenței Curții Europene, art. 7 § 1 din Convenția Europeană, care consacră principiul legalității incriminării și pedepsei (nullumcrimen, nullapoena sine lege), pe lângă interzicerea, în mod special, a extinderii conținutului infracțiunilor existente asupra unor fapte care, anterior, nu constituiau infracțiuni, prevede și principiul potrivit căruia **legea penală nu trebuie interpretată și aplicată extensiv în defavoarea acuzatului**, de exemplu, prin analogie. 63. In jurisprudența sa, Curtea Europeană a menționat că persoana este în drept să cunoască, în termeni foarte clari, ce acte și omisiuni sunt de natură să-i angajeze responsabilitatea penală (cauza Kokkinakis contra Greciei din 25 mai 1993).

La caz, evident există și problema neclarității și caracterului arbitrar al normei contestate
Norma contestată nu conține criterii clare care să stabilească:

- **Când și în ce condiții** se poate dispune îndepărtarea unui participant pentru întreaga fază a dezbatelor.

- Gradul gravității comportamentului care justifică o astfel de sancțiune extremă.
- Mecanisme de reexaminare a măsurii sau de contestare efectivă a acesteia.

Acest caracter vag și imprevizibil contravine cerințelor de calitate a legii impuse de CtEDO, care a statuat în cauza *Kokkinakis vs. Grecia (1993)* că orice normă sancționatorie trebuie să fie clară, previzibilă și proporțională.

La caz, absolut sigur se încalcă principiul contradictorialității și a egalității părților

Prin eliminarea avocatului unei părți, norma creează un dezechilibru între pozițiile procesuale ale părților, ceea ce contravine:

- Art. 6 CEDO – dreptul fiecărei părți de a-și prezenta cazul în condiții de egalitate.
- Art. 20 și 26 din Constituția R. Moldova – accesul liber la justiție și contradictorialitatea procedurilor.

Curtea Europeană a reiterat în cauza *Steur vs. Olanda (2003)* că orice măsură restrictivă asupra apărării trebuie analizată în raport cu efectele asupra egalității armelor și exercitării efective a drepturilor procedurale.

Dreptul la un proces echitabil

Potrivit art. 20 din Constituție, orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

Curtea menționează că accesul liber la justiție constituie un aspect inerent al dreptului la un proces echitabil, principiu complex, cuprinzând mai multe relații și drepturi fundamentale, prin care se poate garanta exercitarea lui deplină. Accesul la justiție urmează a fi înțeles ca un drept de acces concret și efectiv la o instanță de plină jurisdicție.

Curtea reține că, potrivit raționamentelor Curții Europene expuse în cauza *Chevol v. Franța*, exercitarea deplinei jurisdicții de către o instanță presupune să nu renunțe la nici una din componentele funcției de a judeca. Așadar, refuzul unei instanțe sau imposibilitatea de a se pronunța în mod independent asupra anumitor aspecte cruciale pentru soluționarea litigiului, cu care a fost sesizată, ar putea constitui o încălcare a art. 6 § 1 din Convenția Europeană.

Curtea menționează că dreptul de acces la justiție impune legislatorului obligația de a acorda oricărei persoane toate posibilitățile pentru a accede la instanța de judecată și a asigura efectivitatea dreptului de acces la justiție prin adoptarea unui cadru legislativ adecvat.

Principiul proporționalității sancțiunilor

Curtea subliniază că, în lipsa unei sancțiuni relativ determinate și a altor mecanisme de individualizare a sancțiunii în lege, persoana nu are nici o posibilitate reală și adecvată de a beneficia pe cale judiciară de protejarea drepturilor sale, inclusiv de o *sancțiune echitabilă*.

Curtea reține că, individualizarea sancțiunii trebuie să reflecte relația dintre sancțiune (proporția și natura acesteia) și gradul pericolului social al faptei.

În lipsa criteriilor de individualizare a sancțiunilor, statuate cert în cadrul legal, individualizarea judiciară nu poate fi efectiv satisfăcută față de inculpat pentru a-i asigura deplinătatea drepturilor și libertăților sale legitime.

Curtea reține că, este dreptul legislatorului să stabilească sancțiunile, dar respectând cu strictețe *proporționalitatea dintre circumstanțele faptei, caracterul și gradul de prejudiciere*.

Astfel, lipsa posibilității instanței de judecată de a aplica criteriile pentru individualizarea sancțiunii în cauza concretă și aplicarea unei sancțiuni absolut determinate nu asigură **caracterul ei echitabil**.

Prin urmare, acest fapt poate conduce la încălcarea criteriilor de apreciere *Engel*, deduse din jurisprudența Curții Europene (*Engel și alții v. Olanda, hotărârea din 8 iunie 1976*), în cazul în care persoanei declarate vinovate să-i fie aplicată o sancțiune care, prin caracterul și gradul de severitate, să nu fie proporțională naturii juridice a încălcării.

În acest sens, Curtea ține să evidențieze raționamentele Curții Europene, expuse în cauza *Cumpănă și Mazăre v. România*, potrivit cărora la aprecierea proporționalității pedepsei trebuie să se țină seama de efectul de descurajare al acesteia. Or, în prezența unor interese concurente dintre victima unei contravenții și contravenient, aplicarea unei sancțiuni absolut determinate fără posibilitatea

individualizării acesteia nu poate justifica restabilirea echilibrului dintre drepturile victimei și cele ale făptuitorului, asigurate în cadrul unui proces.

Prin urmare, Curtea reține că aplicarea unei astfel de sancțiuni în toate circumstanțele, indiferent de subiect, **nu atinge scopul legitim urmărit prin sancționare.**

În acest context, Curtea menționează că individualizarea legislativă trebuie exercitată în măsura în care nu îngrădește sau limitează posibilitatea individualizării sancțiunii în raport cu fapta penală, pentru asigurarea unui just echilibru între drepturile garantate.

Principiul proporționalității joacă un rol deosebit de important, fiind invocat în procedurile judiciare în care se pune problema prevalenței unui drept legal față de un alt drept legal, sau în care disputa privește protecția unui drept privat în contrapondere cu protecția interesului public. În asemenea situații, principiul proporționalității este acea regulă conflictuală care determină înclinarea balanței în favoarea uneia dintre părți.

Proporționalitatea implică existența unui just echilibru între interesele aflate în conflict: cel public și cel privat. Linia de echilibru presupune preocuparea ca nici unul dintre interesele implicate în speță să nu beneficieze de o protecție absolută, prin negarea generală a protecției celuilalt. În orice moment trebuie să existe anumite limite de protecție pentru fiecare interes implicat în parte, chiar dacă limitele respective sunt diferite ca și întindere și conținut.

VII. CERINȚELE AUTORULUI

Reieșind din cele relevate, în temeiul art. 135 alin.(1) lit.a) și g) din Constituția Republicii Moldova, art.4 alin.(1) lit.a), art.24 alin.(1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art.4 alin.(1) lit.a), art.39 din Codul jurisdicției constituționale, solicităm exercitarea controlului constituționalității sintagmele din art. 196 alin. (2) Cod procedură civilă al R.M., „...pentru tot timpul dezbaterilor judiciare....”.

Viorel CHETRUȘCĂ
Avocat, în interesele SRL „CRIS”
06.03.2025

ÎNCHEIERE

2 aprilie 2025

mun.Chișinău

Judecătoria Chișinău, sediul Centru

Instanța de judecată compusă din:

Judecătorul

Eleonora Badan Melnic

Grefier

Antoci Ana-Maria

examinând chestiunea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 135 alin.(6) din Legea insolvenței, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de societatea cu răspundere limitată „Comecoteh” împotriva societății cu răspundere limitată „Cris” privind obligarea eliberării facturii fiscale, încetarea proprietății comune pe cote-părți, împărțirea în natură a imobilului și la acțiunea reconvențională depusă de societatea cu răspundere limitată „Cris” împotriva societății cu răspundere limitată „Comecoteh” privind încetarea proprietății comune pe cote-părți, împărțirea în natură a imobilului și cauza civilă (conexată prin încheierea Judecătoriei Ciocana, mun. Chișinău din 11 iunie 2013) intentată la cererea de chemare în judecată înaintată de către „CRIS” societate cu răspundere limitată împotriva „Comecoteh” societate cu răspundere limitată cu privire la desființarea construcțiilor neautorizate și acțiunea reconvențională înaintată de către „Comecoteh” societate cu răspundere limitată împotriva „CRIS” societate cu răspundere limitată cu privire la desființarea construcțiilor neautorizate,

a c o n s t a t a t :

Pe rolul Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, în procedură la judecătorul Eleonora Badan-Melnic, se află în examinare cauza civilă intentată la intentată la cererea de chemare în judecată înaintată de societatea cu răspundere limitată „Comecoteh” împotriva societății cu răspundere limitată „Cris” privind obligarea eliberării facturii fiscale, încetarea proprietății comune pe cote-părți, împărțirea în natură a imobilului și acțiunea reconvențională depusă de societatea cu răspundere limitată „Cris” împotriva societății cu răspundere limitată „Comecoteh” privind încetarea proprietății comune pe cote-părți, împărțirea în natură a imobilului și cauza civilă conexată, intentată la cererea de chemare în judecată înaintată de către „CRIS” societate cu răspundere limitată împotriva „Comecoteh” societate cu răspundere limitată cu privire la desființarea construcțiilor neautorizate și acțiunea reconvențională înaintată de către „Comecoteh” societate cu răspundere limitată împotriva „CRIS” societate cu răspundere limitată cu privire la desființarea construcțiilor neautorizate.

Pe 6 martie 2025 reprezentanții „CRIS” societate cu răspundere limitată, administratorul Becciv Tatiana și avocatul Chetrușca Viorel, au depus o cerere privind remiterea Curții

Constituționale a sesizării privind excepția de neconstituționalitate, la care este anexată sesizarea către Curtea Constituțională în original, solicitând emiterea unei încheieri privind ridicarea excepției de neconstituționalitate în privința sintagmei din art. 196 alin. (2) Cod de procedură civilă al Republicii Moldova, potrivit căreia „...pentru tot timpul dezbaterilor judiciare...”.

În cerere s-a indicat că în ședința din 2 noiembrie 2023, conform procesului-verbal al ședinței, avocatul Viorel Chetrusca a fost îndepărtat de instanță din sala de ședințe pe toată durata dezbaterilor judiciare, urmând să revină la etapa pledoariilor..., fiind făcută trimitere la prevederile art. 196 alin. (2) Cod procedura civilă.

În cererea adresată reprezentanții părții fac referire la un șir de norme juridice procesuale care, reglementează disponibilitatea drepturilor procesuale civile, contradictorialitatea în procesul civil, organizarea dezbaterilor judiciare și exercitarea drepturilor procesuale în cadrul acestora, menționând că sintagma de la art. 196 alin. (2) Cod procedura civilă, potrivit căreia „...pentru tot timpul dezbaterilor judiciare...”, poate provoca judecătorul neonest sau neatent să comită ilegalități și abuzuri, răzbunări și părtiniri. Prin urmare, pentru soluționarea corectă și echitabilă a acestui caz este necesar de lichidat orice dubiu de neconstituționalitate a sintagmei de referință din art. 196 alin. (2) Cod procedura civilă la care instanța s-a referit prin încheierea protocolară din 2 noiembrie 2023.

În ședința de judecată reprezentanții reclamantului reconvențional, avocatul Brânză Victor și administratorul Becciv Tatiana, au solicitat admiterea cererii privind ridicarea excepției de neconstituționalitate.

În ședința de judecată reprezentantul reclamantului inițial, avocatul Vladimirov Natalia a solicitat respingerea cererii, cu specificarea că în acest mod partea adversă încearcă să tergiverseze examinarea cauzei în instanța de judecată.

Studiind materialele cauzei, instanța de judecată consideră necesar de a admite cererea reclamantului reconvențional, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 12¹ alin.(1) Cod de procedură civilă, *în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională.*

În conformitate cu art. 12¹ alin.(2) Cod de procedură civilă, *la ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:*

a) *obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție;*

b) *excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;*

c) *prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;*

d) *nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.*

În conformitate cu art. 135, alin. (1), lit. a) din Constituția Republicii Moldova, *Curtea Constituțională exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte;*.

Instanța de judecată remarcă faptul potrivit căruia reclamantul reconvențional solicită ridicarea excepției de neconstituționalitate a art. 196, alin. (2) Cod de procedură civilă, ce are următorul conținut: *„Dacă încalcă repetat ordinea, participantul la proces sau reprezentantul avertizat poate fi îndepărtat, prin încheiere judecătorească, din sală pentru tot timpul dezbaterilor judiciare sau al unei părți din ședință. În ultimul caz, după reîntoarcerea acestor persoane în sală, președintele ședinței le informează despre actele procedurale efectuate în lipsa lor”.*

Astfel, având în vedere că cererea reclamantului reconvențional corespunde prevederilor art. 12¹ alin.(2) Cod de procedură civilă și anume – obiectul excepției îl constituie o lege adoptată de Parlamentul Republicii Moldova, excepția este ridicată de către reprezentantul reclamantului reconvențional în prezentul proces, prevederea contestată urmează a fi aplicată la soluționarea cauzei (în aspect de procedură), precum și nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate – judecătorul consideră că condițiile de la art.12¹ alin.(2) Cod de procedură civilă sunt întrunite.

Prin urmare, având în vedere că toate condițiile de la art.12¹ alin.(2) Cod de procedură civilă sunt întrunite, instanța consideră că solicitarea reprezentanții reclamantului reconvențional, administratorul Becciv Tatiana și avocatul Chetrușca Viorel, privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a art. 196, alin. (2) Cod de procedură civilă urmează a fi admisă, cu sesizarea Curții Constituționale a Republicii Moldova cu privire la excepția de neconstituționalitate ridicată.

Se va face mențiunea că, potrivit art. 12¹, alin. (3) Cod de procedură civilă, *ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune printr-o încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă pînă la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate se amână pledoariile.*

Această prevedere, adaptată speței, presupune că instanța de judecată ar putea de principiu să examineze cauza în continuare, însă, ținând cont de specificul normei care se va supune

admisibilității și, eventual, controlului de constituționalitate, instanța va amâna examinarea cauzei până la expunerea Curții Constituționale, pe o perioadă nedeterminată.

În conformitate cu art. 12¹, art. 269-270 Cod de procedură civilă, instanța de judecată

d i s p u n e:

Se admite cererea reprezentanților reclamantului reconvențional „CRIS” societate cu răspundere limitată, administratorul Becciv Tatiana și avocatul Chetrușca Viorel.

Se ridică excepția de neconstituționalitate în privința sintagmei de la art. 196 alin. (2) Cod de procedură civilă al Republicii Moldova, potrivit căreia *”Dacă încalcă repetat ordinea, participantul la proces sau reprezentantul avertizat poate fi îndepărtat, prin încheiere judecătorească, din sală pentru tot timpul dezbaterilor judiciare sau al unei părți din ședință. În ultimul caz, după reîntoarcerea acestor persoane în sală, președintele ședinței le informează despre actele procedurale efectuate în lipsa lor”*.

Se transmite Curții Constituționale a Republicii Moldova prezenta încheiere și sesizarea privind controlul constituționalității prevederilor de la art. 196 alin. (2) Cod de procedură civilă al Republicii Moldova.

Încheierea nu se supune niciunei căi de atac.

Judecător

Eleonora BADAN MELNIC